

Тетяна Зузяк

доктор педагогічних наук, професор,
декан факультету мистецтв і художньо-освітніх
технологій, Вінницький державний
педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

Tetiana Zuziak

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Dean, Department of Arts
and Artistic Educational Technologies,
Vinnytsia Mykhaylo Kotsiubynskyi
State Pedagogical University

zuzuya@ukr.net orcid.org/0000-0002-5437-0272

Філософський погляд на мистецтво Олександра Шиніна

PHILOSOPHICAL VIEW OF THE ART OF ALEXANDER SHININ

Анотація. Робота присвячена розкриттю філософії живопису Олександра Шиніна, визначення його ролі, місця та значення в соціокультурному просторі сучасного Подільського регіону. Також аналізується його творча та художньо-освітня діяльність. Мета роботи — розкрити сутність філософських поглядів на мистецтво художника О. Шиніна, охарактеризувати феномен його творчості. Методологія дослідження ґрунтується на застосуванні культурологічного та аксіологічного підходів, що орієнтують на розгортання дослідження в контексті загальнофілософського розуміння мистецтва та зумовлюють розгляд живопису О. Шиніна в тісному зв'язку з багатством українського сучасного мистецтва. Наукова новизна полягає в тому, що схарактеризовано особливості творів митця, що має власну концепцію, філософію художнього світобачення, яка ґрунтується як на особистому досвіді, так і на завданнях самого мистецтва. На основі методу біографістики з'ясовано роль О. Шиніна у становленні вищої художньої освіти в регіоні. Філософський світогляд особистості художника-педагога дозволяє йому вибудувати власну художньо-освітню діяльність. У процесі дослідження автор прийшов до висновку, що феномен творчості О. Шиніна у багатстві тематики, ідей, образів і формотворчих засобів, які сукупно творять якісний, неординарний, індивідуальний стиль — зображення філософських міркувань про цінності життя. Спроможний на будь-який творчий експеримент, руйнуючи стереотипи та відкидаючи догми, разом із тим залишаючись самим собою, О. Шинін сягає у своїй творчості божественної сутності мистецтва. Знайомство з творчим доробком Олександра Шиніна дає підстави стверджувати, що джерелом енергії цієї талановитої людини є незгасна сила і любов до мистецької діяльності, людська щирість і безмежна любов до рідного краю.

Ключові слова: живопис Олександра Шиніна, сучасне мистецтво, філософія мистецтва, Поділля, художньо-освітня діяльність.

Постановка проблеми. Сучасне мистецтво постає виразним соціокультурним феноменом, що присутній у повсякденному житті соціуму кожного регіону, кожного міста в найрізноманітніших проявах. Суспільство поступово позбувається певної заангажованості та вчиться сприймати й розуміти сучасне мистецтво, виведене в публічний простір. Динаміка останніх років створює сприятливі передумови для розвитку мистецтва, бо це, перш за все, важлива складова регіональної ідентичності та культурного бренду сучасного міста.

Варто зазначити, що мистецтво у ХХІ ст. стало претендувати на роль філософії. Багато філософів у різні часи визначали термін «мистецтво» по-різному. Зокрема, у ХVІІІ ст. французький філософ Жан Жак Руссо вже визначав мистецтво як вираження людських почуттів та емоцій [1, с.68]. Німецький філософ Йоганн Гете вважав, що головна мета мистецтва аж ніяк не відтворення краси та показ зовнішньої реальності, а зображення внутрішнього світу людини [2, с. 396].

У сучасному розумінні мистецтво — це вміння висловити себе у якомусь матеріалі за ознаками ес-

тетичних цінностей. Специфіка художньої творчості у тому, що людина мистецтва — художник, творить нові художні форми, у яких розкривається його світосприйняття, глибина його думок. Він мислить цими образами. Тому і сама цінність мистецтва залежить від філософських поглядів художника.

Аналіз досліджень і публікацій. Окреслюючи ступінь дослідження проблеми, перш за все, зауважимо, опубліковані ряд досліджень, що розкривають низку аспектів філософії мистецтва, проте тема розкриття філософських поглядів на мистецтво сучасних художників України є новою та маловивченою.

Мета статті — розкрити сутність філософських поглядів на мистецтво художника Олександра Шиніна, охарактеризувати феномен його творчості, розглянути його художньо-освітню діяльність.

Виклад основного матеріалу. Початок кожного століття супроводжується сплеском нових напрямків і нових імен у образотворчому мистецтві. Це цілий каскад нових авангардних пошуків та рішень. Кожен художник — засновник нового на-

Олександр Шинін

«Політ джмеля», 2006

«Букет Олів'є», 2018

«Прощання», 2016

прямку бажає поставити мистецтво на істинно вірну основу, але воно актуальне лише своєму часу. І це є великі цінності розвитку і прогресу. І відкриття нового напрямку належить лише творцю як першоджерелу.

Хто ж ці цікаві люди — художники? Ці люди знаходяться серед натовпу, але вони не є її частиною, ці люди живуть в системі, але система не живе в них. Вони вільні від стереотипів і нав'язаних помилкових цінностей. Вони цінують свою свободу та позбавляються від ілюзій. Вони цінують свою унікальність, тому, в першу чергу, прислухаються до себе, а не до чужих думок. Можна казати тисячу слів, давати тисячу порад, але якщо це не буде гармонувати з їх внутрішнім голосом, вони лише посміхнуться у відповідь і попрямують далі своїм шляхом. Вони досягнуть чого бажають, і чого заслуговують. Вони бажають залишити після себе цінний корисний вклад. Вони бажають показати іншим, що кожна людина здатна на більше і може жити більш повноцінно і гармонійно, допомагати іншим людям відкривати очі і відкривати серця, відкривати безмежні можливості подаровані Природою. Сила художника в його унікальності. Ці тези підтверджує відомий афоризм іспанського ху-

дожника Пабло Пікассо — «Незамінних немає, але є неповторні»[3]. Для художника дуже важливо ідентифікувати себе особисто, а не себе в соціумі. Життєстверджуюче мистецтво повинно зображати, що основними цінностями життя є щастя, краса, пристрасть, радість, і, завдання Художника — навчити інших бачити цю красу навколо себе.

Василь Кандинський в живописі прагнув передати глибоку духовність та глибину людських емоцій через універсальну візуальну мову абстрактних форм та кольорів, що виходили за рамки культурних та фізичних кордонів. Створення суто абстрактного стилю В. Кандинським відбулося не раптово, а після тривалого періоду розвитку і дозрівання його власного теоретичного аналізу, заснованого на його особистому досвіді живопису. В. Кандинський називав цю відданість внутрішній красі, глибоким духовним бажанням внутрішньої потреби, яке було центральним аспектом його мистецтва. Таким чином, спадщина В. Кандинського не обмежується живописом, вона також охоплює важливі аспекти буття людини [4].

Живопис привів Каземира Малевича до філософії, і термін супрематизм означав тепер для

Зліва направо: «Ода», 2006
«Новий день», 2018

«Запрошення до щастя», 2018

«Згусток енергії», 2018

нього верховенство духовного опанування сенсои буття, прихованого за речами і явищами емпіричної дійсності. Прагнення зрозуміти світореальність «вже не пензлем, а пером» вийшло на перший план у житті К. Малевича [5, с.88].

Отже, синтезуюча думка мистецтва проявляється і на рівні окремої особистості, скріплюючи до купи всі її духовні сили, і на рівні кожного періоду суспільного розвитку, що забезпечуючи цілісне самовираження народу.

Зауважимо, що людина сама створює свій простір і вибір, чи жити в стражданнях, чи бути щасливим. Неможливо відібрати свободу мислення, світогляду, здатності, бажання, мрії та їх реалізацію. Художник творить і радіє своїй вдачі, запрошує всіх своєю роботою порадіти, здивуватись та захоплюватись. Одним із таких художників Подільського регіону є — Олександр Степанович Шинін — відомий художник, мистецтвознавець, педагог, популяризатор мистецтва, яскрава та неординарна особистість культурного життя України. З широким світоглядом та ґрунтовною освітою, Олександр Степанович набув слави Заслуженого діяча мистецтв України.

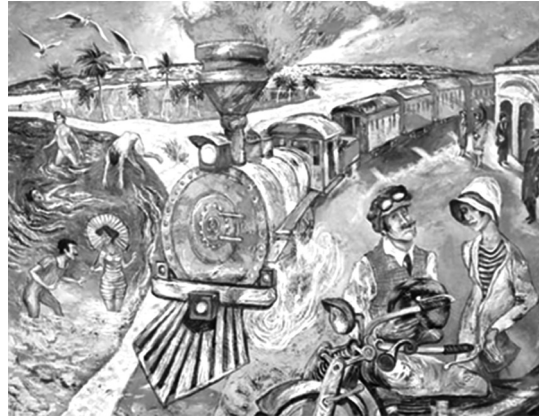
Його кредо — життєлюбство. Це філософія

краси, радощі, задоволення в усіх проявах життя. Це наука в мистецтві про основні цінності життя. Живопис для О. Шиніна — це магія дії. Головними цінностями життя вважає саме життя, позитив, насолоду, любов, постійне почуття щастя.

Фахову мистецьку освіту Олександр Шинін здобув у Одеському державному художньому училищі ім. М. Б. Грекова та Харківському художньо-промисловому інституті, нині Харківська Державна Академія дизайну і мистецтв, на відділенні монументально-декоративного живопису. Проїшов мистецькі студії у відомих радянських художників. З великою повагою згадує своїх викладачів — Євгена Бикова та Віталія Куликова. Саме тому він такий самостійний та впевнений у собі. Ґрунтовна академічна база та більш як сорокарічний досвід самовідданої творчої діяльності мистця стали запорукою його успіху й суспільного визнання.

Окремі твори Олександра Шиніна зберігаються у Вінницькому обласному художньому музеї й інших державних і приватних зібраннях в Україні та за її межами.

Спілкування з творчістю О. Шиніна не закінчується лише переглядом його творів, адже усі без виключення його роботи є самостійними, компо-

«Сяду в білий потяг і поїду
на загадковий острів», 2021

«Вечірня кава», 2021

зиційно виваженими у кольорі, виправданими. І, не зважаючи на те, що обрав сьогодні митець обрав для відображення на полотні — канонічного архангела, оголену жіночу натуру, внутрішній дворик із смішною, майже неправдивою комахою, ретро-автомобіль, горщик із квітами, вершницю на вигаданому коні, вітрильник, слона чи відверто абстрактну композицію — усе це об'єднує свята і чиста мистецька правда та неповторний почерк митця. Ніде немає брехні, немає іржі, натомість є талант, почуття кольору, вивіреність у композиційній побудові, фантастичне бачення і відчуття гармонії, а відтак філософії, психології і сутності зображуваного. Твори Олександра Шиніна неможливо сплутати, вони індивідуальні, як і його манера, його малювання.

Феномен його творчості у багатстві тематики, ідей, образів і формотворчих засобів, які сукупно творять якісний, неординарний, індивідуальний стиль — зображення філософських міркувань про цінності життя. У пошуках нових виражальних і зображальних засобів, вражень від реалій світу та інспірованих ліній, площин, ритмів, здатних передавати в композиції нематеріальні форми без допомоги ілюзорності. І, навіть тоді, коли художник дозволяє собі явно не академічні твори — все вивірено та логічно [6].

Глядач, дивлячись на них, відчуває захоплення. Це допомагає єднанню з безмежним всесвітом. Джерелом енергії цієї талановитої людини є незгасна сила любові до мистецтва та людська щирість.

Сповідуючи стару античну мудрість, яка говорить, що митець — завжди учень, Олександр Шинін постійно у пошуках, йому не властиві самозадоволення, задоволення досягнутим, ото ж у його творчості можна простежити зовсім не схожі періоди. У пору становлення художник більше тяжів до реалізму, тепер предметна ж реальність відступає, і чи не найголовнішим у творах О. Шиніна є вираження стану душі, гармонії. Художник, безумовно, має власну концепцію, філософію художнього світобачення, що ґрунтується як на особистому досвіді, так і на завданнях самого мистецтва.

У 2019 р. Олександр Шинін репрезентував персональну виставку живопису під назвою «Ізоаксіо-

логізм». Назва і зміст виставки офіційно декларують неординарний індивідуальний стиль художника — зображення філософських міркувань про цінності життя.

Об'єктами живописного дослідження художника стали і реальні об'єкти, і явища, та її власні асоціації, і фантазії. Художник грає образами, з властивим йому філософсько-іронічним переосмисленням інтерпретує знайомі сюжети. Не можна не відмітити анімалістику, що виходить з під пензля майстра — тварини тут переживають щирі емоції. Кожна робота сповнена глибоко особистими асоціаціями та емоціями, відтвореними із властивим автору балансуванням форм.

Спроможний на будь-який творчий експеримент, руйнуючи стереотипи та відкидаючи догми, разом із тим залишаючись самим собою, Олександр Шинін сягає у своїй творчості божественної сутності мистецтва, яка відкривається лише талановитим особистостям.

Аналізуючи роботи художника останніх років, варто зазначити, що творча манера художника — експресивна, вона народжена внутрішньою активністю, рухливістю натури. Асиметрія та діагональ, контраст та стрімка моторика пензля — ось «технічні» складові його творчого методу. У полотнах рухається все — герої, предмети; простір затуляє погляд у глибини полотна, тому місцями голова починає йти кругом. Досягається це іноді динамікою самої форми, місцями композиційною організацією лінійних та кольорових елементів. Художник майже не створює однорідної площини кольору. Він пише так, ніби «вистилає» полотно напівпрозорими шарами фарби. Разом із фрагментами об'ємної підкладки багатшарова фактура створює відчуття ритмічних коливань мальовничої поверхні, її дихання.

Твори художника легко сприймаються, вони дуже багаті за кольором, привертають увагу своєрідністю бачення світу та глибиною філософської думки.

Варто зазначити, що Олександр Шинін — фахівець, який поєднує професійну творчість із педагогічною діяльністю. Завдяки власному досвіду, він здійснює розвиток творчих здібностей студентів за ступенями вищої освіти бакалавра та магістра спе-

«Поява предвісника», 2019

«Переродження Єви», 2021

ціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського. Творча школа О. Шиніна прославляє рідне місто, гідно представляючи його на всеукраїнських та міжнародних конкурсах і фестивалях у Франції та Чехії, Італії і Німеччині, Польщі та Японії.

Незважаючи на те, що спеціальність зовсім молода на теренах Поділля саме завдяки таким фахівцям — професіоналам своєї справи, як Олександр Шинін, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського стане флагманом розвитку вищої художньої освіти регіону.

Висновки. Знайомство з творчим доробком Олександра Шиніна дає підстави стверджувати, що джерелом енергії цієї талановитої людини є незгасна сила і любов до мистецької діяльності, людська щирість і безмежна любов до рідної землі. Вивчення й творче опрацювання надбань Олександра Шиніна, сприяє розумінню його філософського по-

гляду на мистецтво, як складного багатокомпонентного утворення. На основі використання методу біографістики з'ясовано внесок О. Шиніна у розвиток вищої художньої освіти Подільського регіону. Варто звернути увагу на той факт, що будучи від природи обдарованою людиною, своєю подвижницькою діяльністю він демонструє вияв балансу освіти й мистецтва, переконуючи, що міра й талант учителя-митця вибудувати педагогічну дію на позитивних почуттях прекрасного й піднесеного, є домінуючою складовою його художньо-педагогічної майстерності. Художник переконливо довів той факт, що сучасним митцям варто зважуватися на художній складний формальний експеримент в цьому багатоскладному, але нерозривному сполученні з часом. На думку О. Шиніна «Художнику дана роль не виконавця, а роль композитора, режисера, можливо навіть сенсея...Це має бути філософ, мислитель, а фарби — лише засіб, інструмент, щоб довести думку до глядача». Безперечно творчість митця стане значним надбанням для збагачення сучасного мистецтва України.

Література

1. Руссо Жан-Жак. Вибрані трактати : пер. з фр., вступ. стаття, комент. і прим. О. Йосипенко, С. Йосипенка, О. Хоми; відповід. ред. О. Хома; худож.-оформлювач О. Гугалова-Мешкова. Харків : Фоліо, 2018. 604 с.
2. Гете Йоганн. Избранные философские произведения. Москва : Наука, 1964. 519 с.
- 3 <https://ukr.agromassidayu.com/nezamenimih-lyudej-net-cto-oznachaet-dannij-aforizm-read-773507>
4. <https://art-most.com/tvorchestvo-i-zhiznennaya-filosofiya-i-vasiliya-kandinskogo-5-nastavlenij-hudozhnika/>
5. Столярчук Наталія. Український авангард XX століття : навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк. 2015. 180 с. режим доступу : https://shron1.chtyvo.org.ua/Stoliarchuk_Nataliia/Ukrainskyi_avanhard_KhKh_stolittia.pdf?PHPSESSID=m73d1h1gfta67uktc4vh0m72q3
6. Зузяк Т.П. О. Шинін. Альбом творчих робіт Олександра Шиніна періоду 2004-2006 рр. Київ: ТОВ «Оранта», 2006. 40 с.

References

1. Zhan-Zhak, R. (2018). Vy`brani traktaty` : per. z fr., vstupy. stattya, koment. i pry`m. O. Josy`penko, S. Josy`penka, O. Homy`; vidpovid. red. O. Homa; xudozh.-oformlyuvach O. Gugalova-Myeshkova. Xarkiv : Folio [in Ukrainian].
2. Iogann, G. (1964) Izbrannyye filosofskie proizvedeniya. Moskva : Nauka [in Russian].
3. <https://ukr.agromassidayu.com/nezamenimih-lyudej-net-cto-oznachaet-dannij-aforizm-read-773507>
4. <https://art-most.com/tvorchestvo-i-zhiznennaya-filosofiya-i-vasiliya-kandinskogo-5-nastavlenij-hudozhnika/>
5. Stolyarchuk, N. (2015) Ukrayins`ky`j avangard XX stolittya : navch. posib. Lucz`k : Vezha-Druk [in Ukrainian]. rezhy`m dostupu : https://shron1.chtyvo.org.ua/Stoliarchuk_Nataliia/Ukrainskyi_avanhard_KhKh_stolittia.pdf?PHPSESSID=m73d1h1gfta67uktc4vh0m72q3

6. Zuzyak, T. (2006) O. Shy`nin. Al`bom tvorchy`x robit Oeksandra Shy`nina periodu 2004-2006 rr. Ky`yiv: TOV «Oranta» [in Ukrainian].

Зузяк Т. П. Философский взгляд на искусство Александра Шинина

Работа посвящена раскрытию философии живописи Александра Шинина, определению его роли, места и значения в социокультурном пространстве современного Подольского региона. Также анализируется его творческая и художественно-образовательная деятельность. Цель работы — раскрыть сущность философских взглядов на искусство художника А. Шинина, охарактеризовать феномен его творчества. Методология исследования основывается на применении культурологического и аксиологического подходов, ориентирующих на развертывание исследования в контексте общефилософского понимания искусства и обуславливает рассмотрение живописи А. Шинина в тесной связи с богатством украинского современного искусства. Научная новизна состоит в том, что охарактеризованы особенности произведений художника, имеющего собственную концепцию, философию художественного мировоззрения, основанную как на личном опыте, так и на задачах самого искусства. На основе метода биографистики установлена роль А. Шинина в становлении высшего художественного образования в регионе. Философское мировоззрение личности художника-педагога позволяет ему выстроить собственную художественно-образовательную деятельность. В процессе исследования автор пришел к выводу, что феномен творчества А. Шинина в богатстве тематики, идей, образов и формотворческих средств, совокупно создающих качественный, неординарный, индивидуальный стиль — изображение философских рассуждений о ценностях жизни. Способный любой творческий эксперимент, разрушая стереотипы и отвергая догмы, вместе с тем оставаясь самим собой, А. Шинин уходит в своем творчестве божественной сущности искусства. Знакомство с творчеством Александра Шинина дает основания утверждать, что источником энергии этого талантливого человека является неугасимая сила и любовь к художественной деятельности, человеческая искренность и безграничная любовь к родному краю. *Ключевые слова:* живопись Александра Шинина, современное искусство, философия искусства, Подолье, художественно-образовательная деятельность.

Zuziak T. P. Philosophical view of the art of Alexander Shinin

The work is devoted to the disclosure of the philosophy of painting of Alexander Shinin, defining its role, place and significance in the socio-cultural space of the modern Podillya region. His creative and artistic-educational activity is also analyzed. The purpose of the work is to reveal the essence of philosophical views on the art of the artist O. Shinin, to characterize the phenomenon of his work. The research methodology is based on the application of culturological and axiological approaches, which focus on the development of research in the context of general philosophical understanding of art and determine the consideration of O. Shinin's painting in close connection with the richness of Ukrainian contemporary art. The scientific novelty lies in the fact that the features of the artist's works are characterized, which has its own concept, philosophy of artistic worldview, which is based on both personal experience and the tasks of art itself. Based on the method of biography, the role of O. Shinin in the formation of higher art education in the region was clarified. The philosophical worldview of the artist-teacher allows him to build his own artistic and educational activities. In the course of the research the author came to the conclusion that the phenomenon of O. Shinin's work is rich in themes, ideas, images and formative means, which together create a qualitative, extraordinary, individual style - the image of philosophical considerations about the values of life. Capable of any creative experiment, destroying stereotypes and rejecting dogmas, while remaining himself, O. Shinin reaches in his work the divine essence of art. Familiarity with the creative work of Alexander Shinin gives grounds to say that the source of energy of this talented man is an unquenchable strength and love for artistic activity, human sincerity and boundless love for his native land.

Keywords: O. Shinin's painting, contemporary art, philosophy of art, Podillia, artistic and educational activity.

Стаття надійшла до редакції 13.11.2021